Ще в ті часи, коли по світу літали срібні бджоли, на вулиці Каштанів підростало двоє хлопчаків. Хоча не були вони ні братами, ні навіть якимись далекими родичами, ніхто ніколи не бачив їх поодинці. Обидва височенькі, обидва смагляві й кароокі, однаково вдягнені,— вони схожі були на близнюків, але один завжди всміхався, а другий повсякчас похмуро дивився собі під ноги.

— Погляньте, ось ідуть Хмурко й Смішко! — вигукнув якогось дня їхній сусід-годинникар.

Сказав він це лише раз, одначе прізвиська так невідчіпно пристали до хлопчаків, як мох до стіни. Відтоді всі почали називати їх по-вуличному: Хмурко і Смішко.

А може, їхні справжні імена заніс кудись вітер? А чи самі відлетіли далеко в безвість? Хто про це знає!

А хлопчикам було байдуже, як їх називають. Хмурко завжди був чимось невдоволений, здавалося, ось-ось пустить сльозу. Не до вподоби йому було сонце, заважав дощ, надокучила школа, набридло їсти й брати участь у хлопчачих іграх. Дратував його і Смішко, який на його невдоволення усім і усіма тільки всміхався:

— Діти повинні їсти. І ходити до школи!

— Чому повинні? Адже миші, птахи й равлики не ходять до школи й живуть якось на світі. От якби нам перетворитися на равликів! — несподівано мовив Хмурко й аж затремтів од нетерплячки.— Що на це скажеш?

Смішко ще не встиг відповісти, як відчув, що починає зменшуватися. Він малів так швидко, що здавалося, наче то снігова баба тане під палючими променями сонця. "Що ж це зі мною діється?" — подумав

Смішко і повернувся до товариша, проте замість Хмурка побачив на стежці тільки його штани.

— Агов, де ти? — Смішко занепокоєно почав роззиратися довкола. І несподівано звідкись із землі долинув голос Хмурка, який кликав на допомогу.

— Ой-ой, допоможи вибратися звідси... Це якийсь жах...

І Смішко побачив, як із порожньої холоші, шморгаючи носом, виповзає крихітний брунатненький равлик. Смішко, хоча й сам став равликом, не міг утриматися од кпинів:

— Ти хотів стати равликом! Ось і маєш, живи та втішайся.

А для Смішка життя равлика теж було цікаве. Та й справді!

Трави — високі й гострі, джмелі — смішні й допитливі, а скільки треба винахідливості й спритності, щоб уберегтися від грізних кроків перехожого! Ой, як же Смішко насолоджувався, коли повз по траві після рясного дощу, і як бідкався Хмурко!

— Це жахливо! Це ще нестерпніше, ніж ходити до школи! Щодня треба самому стелити собі ліжко, шукати їжу, а крім усього — ти ще й такий малюсінький і немічний, що всякий, хто захоче, може тебе розтолочити. І навіть трава знущається з мене і на тілі вже живого місця немає, так поколовся об її гострі вершечки... От якби нам перетворитися на птахів! Полетіли б собі, куди очі, і ніхто б нам ніякого зла не міг заподіяти!

Ще не закінчив Хмурко говорити, як відчув: з ним діється щось незрозуміле. Злякавшись, він хотів був заховатися в черепашку. Проте, о диво! Черепашка чомусь стала тісна-претісна — навіть голова в неї не пролазила. Равличок од горя заплакав, а коли трохи заспокоївся, то

побачив, як на стежці перед ним вистрибує горобчик, а згодом почув і його цвіріньканння:

— Ти чого прикидаєшся дурником, Хмурко? Хто це коли бачив пташку в равликовій хатці? — Смішко задоволено затріпотів крильцями і злетів у височінь, а Хмурко й не спробував злетіти за ним. Трохи потупцяв по стежині, відтак опустив крила до землі й знову захнюпав:

— Як це летіти? Я боюся... Не хочу бути горобцем... Чому саме горобцем? Адже на світі є чимало інших птахів...

— А чи тобі не все одно? — Смішко закружляв над дахами. З усмішкою привітав квітку, що проросла в ринві, весело підморгнув ящірці, яка виповзла на димар погрітися на сонечку. Потім зацікавлено спостерігав, як вулицею Каштанів сім'ями прогулюються люди. Його веселило, що багатьох з них він раніше бачив і тепер упізнає. Смішко вже хотів погукати товарища, щоб і він подивився на знайомців, коли на стежці з'явився здоровенний кіт. Побачивши його, Хмурко стрілою злетів на дерево і заголосив:

— Що за жахливе життя в птахів? Ні хвилини спокою! Краще було б нам перетворитися на риб! їм не страшні ні коти, ні домашні задачі.

Зненацька Хмурко відчув, що повітря навколо нього начебто згущується і стає водою. За якусь мить скрізь, куди сягав погляд, розгойдувалися анемони й корали, стрімко носилися туди-сюди зграйки рибок. Нараз Хмурко помітив, що прямо на нього, розмахуючи плавниками, наче руками, мчить риба з чорною смугою на спині й голосом Смішка промовляє:

— Поквапся, Хмурко, поквапся! Нас запрошено на весілля до морської зірки!

Хмуркові не хотілося йти ні на яке весілля, навіть до морської зірки. Чого він там не бачив?

— Чи і в мене чорна смуга на спині? — запитав він у Смішка.

— Ясна річ. І дуже гарна. Мабуть, і в мене така сама?

— Твоя жахлива, і взагалі бути рибою... Який жах! Беззахисною рибкою у страшному морі! — тремтячим од страху голосом прогугонів Хмурко. Морські мешканці викликали в нього не лише страх, а й огиду. Бридкими були й морські огірки, й великі, й малі риби, а їжаків він і зовсім не міг терпіти. Та й сам собі в подобі риби Хмурко був огидним...— От якби мені стати левом, царем усіх тварин!

Не встиг Хмурко висловити своє чергове бажання, як побачив, що по жовтуватому піску пустелі бік о бік мчать два леви, обидва однаково жовті, величезні, граційні. Але один біг легко, на ходу з цікавістю роздивлявся навсебіч, а другий ледве відривав морду від піску. Хіба таке вже щастя бути левом? Довкола розжарена пустеля, повна кусючих отруйних змій і колючок. А може, і над левом є лев? Хмурко знемагав од голоду, неймовірної спеки. Спрага забирала останні його сили.

Він ніяк не міг зрозуміти Смішкове захоплення хвилястими дюнами піску.

— Я зголоднів, хочу пити... Мені душно! — Хмурко знесилено простягся на піску.— Я не можу бігти далі, ноги вогнем печуть... Ніколи нам не знайти джерела в цьому проклятому пеклі!

— Знайдемо. Повинні знайти, адже п'ють десь воду всі інші звірі! — доводив йому Смішко, але Хмурко ані поворухнувся. Досить з нього!

Пролежав він так до самої ночі. А коли із-за піщаного горизонту виплив місяць, пустеля дивовижно змінилася — засріблилася, заграла

барвами. Годі було визначити, де більше світла, більше сяяння: на небі чи на землі. Дихати відразу стало легко, спеки як не було.

А над ним на небі грали-мінилися зірки. Хмуркові здавалося, що він бачить, як декотрі з них спускаються аж до землі. Скільки ж їм там? Не злічити. От якби стати зіркою! До неї ніхто не добереться. Виблискують собі — далекі, вічні, а його ще до світання може вкусити отруйна змія, занести кудись вітер, засипати піском пустелі. "Нічого ж не знаєш напевне",— сумно відзначив Хмурко подумки. І нараз відчув, що втрачає вагу й злітає у височінь. Високо, вище, ще вище, до третього неба, до сьомого! Поруч нього піднімається ще одна зірка, а далеко внизу виблискує під місячним сяйвом пісок пустелі.

— Поглянь-но, як сяє! — захоплено вигукнув Смішко, але Хмурко від жаху заплющив очі: не дай боже впасти — й кісточок не зберуть! — І хоча він увесь тремтів од страху, але злітав бік у бік із Смішком усе вище й вище...

— О, до нас нові зірки прилетіли! — весело підморнув їм Місяць.

— Зірочки-красуні, наші сестрички! — закружляли навколо них зірки. Як срібло, видзвонювали їхні голоси, лагідними були їхні обійми.

Смішко від щастя розправив плечі й заблищав ще яскравіше, а Хмурко квапливо відлетів від збуджених зірок і нахмурився. Даремно зірки запрошували його до танцю. Він і далі хмурився на далекому західному краю неба... Там він хмуриться й досі.

Але влітку і в перші дні осені, коли зірки спускаються зовсім низенько і небо виповнюється їхнім сяйвом, дві зірки однакової величини й кольору довго затримуються над дахом маленького будиночка на вулиці Каштанів. Одна з них аж іскриться від радості, а друга весь час хмуриться і ледь зблискує.

Дітлахи з вулиці Каштанів піднімають тоді очі до неба й один з-поперед одного вигукують:

— Диви! Хмурко і Смішко!

Дорослі довго ходять мовчки й задумливо. А малеча шепочеться про те, що ті дві зірки частенько спускаються й перетворюються на хлопчаків, один з яких завжди похмуро дивиться собі під ноги, а другий весь час усміхається.